

CULTUURCONGRES TWENTE 2025 **EEN RODE DRAAD MET EEN GOUDEN RANDJE**

Op 11 september vond in De Museumfabriek in Enschede de allereerste editie van het Twents Cultuurcongres plaats, georganiseerd door de Cultuurregio Twente: de 14 gemeenten in Twente. Het is een congres van, door en voor de regio! Het thema *Cultuur. De Rode Draad van Twente* liep als een zichtbaar motief door de dag heen.

Al bij aankomst merkten deelnemers dat dit geen standaard congres zou worden. Op de stoep werden ze ontvangen door kleurrijke steltenlopers in extravagante kostuums en maskers. Het gaf de indruk alsof je een Venetiaans festival binnenstapte.

Binnen heerste een levendige en nieuwsgierige sfeer. Beleidsmakers, bestuurders, ondernemers, kunstenaars, studenten en vrijwilligers verzamelden zich in de imposante ruimte van het museum. Iedereen kwam met eenzelfde doel: elkaar ontmoeten, ideeën uitwisselen en samen ontdekken welke kracht de Twentse cultuurregio bezit en welke initiatieven dankzij de subsidieregeling Creatieve Broedplaatsen Twente mogelijk zijn gemaakt.

GESCHIEDENIS EN TOEKOMST HAND IN HAND

De dag begon onder leiding van dagvoorzitter Jesper Rijpma, die met behulp van Mentimeter het publiek liet zien hoe divers de groep was. Op het scherm verschenen grafieken die toonden dat de deelnemers uiteenlopende achtergronden hadden, maar ook dat er verrassend veel overeenkomsten waren.

Tegelijkertijd werden bezoekers omringd door de rijke geschiedenis van Twente. Klassieke portretten keken vanaf de muren neer, terwijl de oude machines van de textielfabriek en nagemaakte interieurs een tastbare herinnering vormden aan het verleden. De moderne inrichting van De Museumfabriek contrasteerde daar scherp mee, waardoor het verleden en toekomst elkaar raakten in dezelfde ruimte.

Het congres bood niet alleen ruimte voor terugkijken, maar vooral voor vooruitdenken. De rode draad van de gesprekken: hoe kan de kunst- en cultuursector in Twente groeien en bloeien? Drie thema's stonden daarbij centraal: innovatie, jongerenparticipatie en het creëren van een sterk ecosysteem waarin culturele broedplaatsen zich kunnen ontwikkelen.

TWENTE IS UNIEK

Dat cultuur meer is dan een luxe, werd al snel duidelijk. Wethouder Cultuur Malkis Jajan (VVD), die ook economie en ruimtelijke ordening in zijn portefeuille heeft, benadrukte dat kunst en cultuur een essentieel onderdeel vormen van een gezonde samenleving.

"Je hebt niet alleen ruimte nodig om kunst en cultuur te tonen, maar ook om die te maken," – Malkis Jajan.

"Daarnaast willen mensen wonen en werken in een regio waar kunst en cultuur is. Dat maakt een gebied aantrekkelijk om in te leven. Ik geniet zelf ook graag van livemuziek."

Lector Regio Ontwikkeling bij Saxion Hein Roelfsema benadrukte in een verdiepende sessie dat Twente uniek is. Volgens hem bezit de regio een sterke, diepgewortelde identiteit die zich onderscheidt van andere delen van Nederland. Maar om die kracht duurzaam te benutten, moet er meer zekerheid en ruimte voor makers komen. "Geef cultuurmakers zekerheid in huisvesting en koppel de kunst- en cultuursector aan festivals en het nachtleven," aldus Roelfsema. "Dat zie je in andere landen ook gebeuren en het levert veel op."

AI, VRIJWILLIGERS EN JONGEREN

Een andere interessante sessie ging over kunstmatige intelligentie (AI). Het klinkt misschien als iets ver weg van schilderijen, theaters en festivals, maar niets is minder waar. Jafet Chin Kwie Joe van de AI Workshop liet zien dat AI juist een waardevol hulpmiddel kan zijn voor de cultuursector en vrijwilligers. "Het gaat er niet om dat AI de creativiteit van de mens overneemt," benadrukte hij. "Het gaat erom dat je slimmer werkt. AI kan patronen herkennen, teksten redigeren, ideeën ordenen. Het is een partner die tijd en energie bespaart."

Niet minder belangrijk was de vraag hoe jongeren betrokken kunnen worden bij cultuur. In een aparte verdiepingssessie spraken jonge makers, beleidsmakers en organisaties hierover. De conclusie was duidelijk: er wordt vaak over jongeren gepraat, maar te weinig met hen. Een inspirerend voorbeeld van hoe het wel kan, was de tentoonstelling Ergens tussen hoop en vrees van Rijksmuseum Twenthe. Jongeren mochten hier niet alleen het thema bepalen, maar ook de kunstwerken selecteren. "Het begon heel informeel," vertelde projectmedewerker Julia Wolters. "Met een drankje vroegen we simpelweg: waar zouden jullie het over willen hebben? En toen kwamen de ideeën vanzelf."

VAN ONDEROP, NIET VAN BOVENAF

Na de lunch verspreidden de deelnemers zich door de verschillende zalen van De Museumfabriek, waar creatieve broedplaatsen uit de regio zich presenteerden. In het kleine amfitheater 'de Kuil' liet Studio15 Talenthouse zien hoe zij jongeren in Enschede, Hengelo en Almelo een podium bieden. Met workshops, studiosessies en repetitieruimtes creëren zij een plek waar jongeren zichzelf kunnen ontwikkelen. "Wij helpen jongeren met de ruimte en de apparatuur," legde een medewerker uit. "De rest doen jongeren zelf: het is hun plek." Daarmee draagt Studio15 niet alleen bij aan talentontwikkeling, maar bestrijden de medewerkers ook eenzaamheid en helpen zij jongeren zelfredzaam te worden en hun droom te verwezenlijken.

Even verderop presenteerde Dorpslab De Lutte zich. Deze broedplaats verbindt de rijke carnavalstraditie van het dorp met techniek en vakmanschap. Oprichter Dirk Bekke vertelde hoe jongeren hier leren lassen of met andere technische vaardigheden aan de slag gaan.

"Iedereen die iets wil maken, is welkom," – Dirk Bekke.

Een van de aanwezigen merkte op hoe bijzonder het is dat zulke initiatieven vanuit de gemeenschap zelf ontstaan: "Je kunt dit niet van bovenaf organiseren. Het moet groeien vanuit de samenleving."

Ook de rol van techniek en innovatie kwam duidelijk naar voren bij Textiles Wearables Lab. Zij presenteerden een 'slimme sok' die via hartslag en zweet stress bij patiënten kan meten. Een innovatie die niet alleen de zorg kan verbeteren, maar ook nieuwe samenwerkingen met bijvoorbeeld theater en mode oproept. Het illustreerde hoe kunst, techniek en maatschappelijke vraagstukken steeds vaker samenkomen.

VRIJHEID EN RUIMTE VOOR CULTUURMAKERS

Het afsluitende panel bracht de verschillende lijnen van de dag samen.

Wethouder Marie-José Luttikholt (Hengelo), Tetem-directeur Wilja Jurg, Raad voor Cultuur-voorzitter Kristel Baele en Bestuurder Kaliber Kunstenschool Angelina Schoonewille gingen in gesprek over de toekomst van de Twentse cultuurregio. Luttikholt benadrukte dat cultuur veel meer is dan een kostenpost. Het levert economische waarde, versterkt gemeenschappen en draagt bij aan de (mentale) gezondheid. "Wie naar een voorstelling gaat, eet of drinkt vaak ook in de buurt. Dat levert direct economische waarde op. Maar belangrijker nog: cultuur geeft mensen plezier, haalt jongeren uit de eenzaamheid en versterkt hun mentale gezondheid." Schoonewille liet zien hoe luisteren naar jongeren cruciaal is. "We begonnen bij Studio15 met de vraag: wat willen jullie? Eerst was het hiphop, daarna dj's, toen karaoke. Door ruimte te bieden, groeiden de activiteiten vanzelf. Uiteindelijk gaat het om een thuis waar jongeren zichzelf kunnen zijn."

Volgens Jurg ontbreekt het soms aan consistent beleid. Verschillende bestuurslagen hanteren uiteenlopende visies op subsidies. Dat maakt het lastig voor makers om op lange termijn te plannen. Haar pleidooi: meer stabiliteit en meer vrijheid voor de sector.

Aanjager Creatieve Broedplaatsen Twente Collin Vaneker, een van de initiatiefnemers van het congres, sloot zich daarbij aan: Wat cultuurmakers nodig hebben is vrijheid. Vrijheid om te experimenteren en te ondernemen. Dat betekent niet alleen meer geld voor de cultuursector, maar ook een vaste plaats en de tijd om plannen uit te werken en te bouwen aan het realiseren van je ideeën."

Kristel Baele wil de zaal op het hart drukken hoe goed de cultuurregio Twente het doet en hoe uniek de subsidieregeling Creatieve Broedplaatsen Twente is: "Jullie zijn voorlopers, uniek in die samenwerking en werken vanuit de gemeenschap. Wat jullie wel kunnen leren, is meer op de trommel slaan. Jullie zijn heel erg inhoudelijk bezig, maar mogen ook best laten zien hoe goed jullie het doen."

De rest van het panel valt bij en legt uit dat cultuurmakers gewoon contact op moeten nemen met politici en bestuurders om te pleiten voor de cultuursector. Ook dagvoorzitter Rijpma doet een duit in het zakje: "Politici en bestuurders, lokaal en nationaal, zijn ook maar mensen en gaan graag met je in gesprek als je bij hen aanklopt. Zeker op lokaal en regionaal niveau is de afstand tussen de culturele sector en de politiek kleiner dan je denkt."

EEN VEELBELOVENDE TRADITIE

Aan het einde van de dag heerste er optimisme. Nadat de laatste sessie was afgerond, stonden in de centrale hal al groepjes deelnemers met elkaar te praten. Ideeën werden uitgewisseld, afspraken gemaakt, nieuwe samenwerkingen geboren.

Caroline Breunesse, directeur van De Museumfabriek en Rijksmuseum Twente, sprak eerder op de dag de hoop uit dat dit congres het begin vormt van een jaarlijkse traditie. Aan de reacties van de deelnemers te zien, lijkt die wens breed gedragen.

“Het mooiste is dat je elkaar hier echt ontmoet,” – Collin Vaneker.

“Even weg uit de waan van de dag. Geen mailtjes of (digitale) vergaderingen, maar er gewoon met elkaar zijn.” De borrel na afloop bevestigde dat gevoel. Deelnemers bleven lang hangen, terwijl gesprekken doorgingen over mogelijke projecten, samenwerkingen en nieuwe plannen. Wat dit congres uiteindelijk concreet zal opleveren – nieuwe broedplaatsen, kunstprojecten of juist versterking van bestaande initiatieven – moet de toekomst uitwijzen. Maar één ding is zeker: de eerste editie van het Twents Cultuurcongres heeft laten zien dat de regio barst van de creativiteit, ideeën en doorzettingsvermogen.

**Als dit de rode draad is voor de komende jaren,
dan glanst die draad met een gouden randje.**

TWENTS
CULTUUR '25
CONGRES